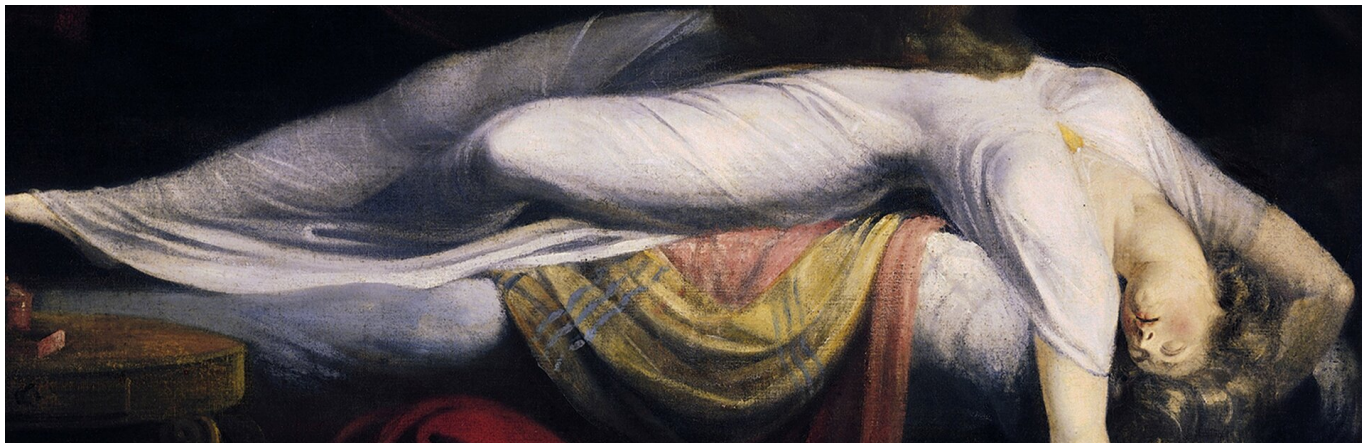

Rozrachunek z poezją romantyczną w *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasińskiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Iwona Bartczak, „*Nie-Boska komedia*” – romantyczny moralitet, „Acta Universitatis Lodzianis” 2001, nr 4, s. 56.
- Źródło: Zygmunt Krasiński, *List do Henryka Reeva z 4 kwietnia 1833 roku (fragmenty)*.
- Źródło: Ryszard Przybylski, Alina Witkowska, *Romantyzm*, Warszawa 2002, s. 387–388.
- Źródło: Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia (fragmenty)*.

Rozrachunek z poezją romantyczną w *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasińskiego

Johann Heinrich Füssli, *Nocna mara*, 1781

Źródło: domena publiczna.

W epoce romantyzmu rozpowszechnione było przekonanie, że poezja i biografia jej twórcy powinny stanowić jedność. Zacierała się granica między sztuką a życiem realnym. We wstępie do pierwszej części *Nie-Boskiej komedii* Zygmunt Krasiński zwraca uwagę, że poezja romantyczna może stwarzać pozory piękna, które nie jest potwierdzone biografią autora. Dostrzegając ten rozdźwięk, poeta sformułował znane do dziś powiedzenie: „Przez ciebie płynie strumień piękności, ale ty nie jesteś piękną”. Rozrachunek z pełną fałszu i sztuczności poezją romantyczną jest głównym tematem pierwszej części utworu Krasińskiego, która nazywana jest również dramatem rodzinnym.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz głównego bohatera *Nie-Boskiej komedii* jako poetę.
- Uzasadnisz, dlaczego utwór Zygmunta Krasińskiego można określić jako dramat rodzinny.
- Wyjaśnisz symbolikę utraty wzroku przez Orcia.

- Opiszysz, jaka wizja poety i poezji wyłania się z pierwszej części *Nie-Boskiej komedii*.

Przeczytaj

Poeta

Bohaterem *Nie-Boskiej komedii*, podobnie jak wielu innych dramatów romantycznych, jest poeta. Tym razem jednak to nie pogrążony w [melancholii](#) młodzieniec ani zawiedziony kochanek, lecz dojrzały mężczyzna, mąż i ojciec, a także jego bliscy – żona Maria i syn Orcio. Utwór pokazuje, że poświęcenie swojego życia poezji ma wpływ na życie całej rodziny.

Zygmunt Krasiński na pocztówce wydanej ok. 1905 roku, autor nieznany
Źródło: domena publiczna.

W jego życiu poezja odgrywa ważną, choć niejednoznaczną rolę. Jest powołaniem, za którego głosem trzeba podążać, ale także pokusą, siłą zniewalającą i niszczącą. Poezja jest źródłem piękna, ale nie zawsze – źródłem dobra. Może odbierać szczęście, wywoływać cierpienie, oddalać człowieka od realnego życia. Hrabia Henryk jest tego najlepszym przykładem, w związku z czym porzuca więc poezję i wybiera czyn – podejmuje działalność publiczną. W głębi swojej duszy pozostaje jednak poetą, człowiekiem nadwrażliwym, którym rządzą silne emocje. [Egocentryzm](#) hrabiego Henryka – poety, męża i ojca – ujawnia się również

wtedy, gdy staje się on osobą publiczną. Bohater dramatu Krasińskiego to człowiek ambitny, wrażliwy na punkcie honoru, niekiedy wpadający w pychę, pragnący niezależności, sławy, a nawet władzy.

Rodzina

Dwie pierwsze części utworu nazywane są dramatem rodzinnym. Poruszają one problematykę związaną z funkcjonowaniem romantycznego poety w ramach struktury rodziny. Tematyka ta związana jest z romantyczną wizją miłości, która miała wartość przede wszystkim duchową – rozumiana była jako połączenie dusz. Warto wspomnieć, co o miłości i rodzinie powiedział Johann Wolfgang von Goethe: „Miłość to sprawa idealna, małżeństwo – realna. Połączenie rzeczy realnej z idealną nigdy nie uchodzi bezkarnie”.

Toteż bohater *Nie-Boskiej komedii* szybko uświadamia sobie, że codzienności i zwyczajności nie można pogodzić z poezją, którą uznaje za swoje powołanie. Życie rodzinne jest według niego podszyte obłudą, zmusza do rezygnacji ze szczytnych celów, dlatego bohater porzuca je dla twórczości.

Poezja okazuje się jednak [metafizyczną](#) siłą, której ulegają nie tylko Mąż, lecz także Żona, a za przyczyną pragnień Marii – również ich syn Orcio. Wszyscy za życie w pięknie płacą wysoką cenę: obłędu, choroby, cierpień, wreszcie – śmierci.

Zło

Poezja zjawia się w życiu Męża jako źródło zła. Podążanie za nią prowadzi do upadku bohatera i jego rodziny. Twórcze działanie podważa zasady moralne, odbiera spokój, katastrofalnie wpływa na psychikę człowieka. W *Nie-Boskiej komedii* nie tylko poezję oskarża się o to, że niesie zniszczenie. Jego sprawcą jest także

Franz Xaver Winterhalter, *Portret Elizy Krasińskiej z dziećmi*, 1853

Źródło: domena publiczna.

szatan, który pragnie poddać swojej władzy cały świat. To on wszczyna rewolucję i burzy porządek społeczny. On też wciela się w postać demonicznego Leonarda.

” Zygmunt Krasiński

List do Henryka Reeva z 4 kwietnia 1833 roku (fragmenty)

Niewysłowione rozkosze czekają na artystę, ale przeznaczone mu jest także cierpieć bardziej niż komukolwiek z ludzi. [...] Nigdy nie dowie się naprawdę, co to miłość kobiety, bo dla niego wszystko jest nim samym. On stwarza wszystko: świat, rzeźbę, wiersz, kochankę. Kocha swoje arcydzieła, ale nie kocha nic poza nimi. Oto dlaczego rzeczywistość jest dla niego trucizną. Wszystko co nie jest nim napełnia go niesmakiem i rozpaczą. [...] A przecież on kochać potrafi, całą duszą pragnie dobra, i choć świat odpycha go na każdym kroku, chciałby dla niego szczęścia. Ale szczęśliwy jest wtedy, gdy samotny. Silny jak półbóg. Oto dlaczego wielki artysta nigdy nie jest dobrym małżonkiem, dobrym ojcem. Okropne!

Źródło: Zygmunt Krasiński, *List do Henryka Reeva z 4 kwietnia 1833 roku (fragmenty)*.

Franz Xaver Winterhalter, *Wiosna*, data nieznana

Źródło: domena publiczna.

Słownik

egocentryzm

(łac. *ego* – ja; *centrum* – środek) – postawa życiowa, zgodnie z którą traktuje się własną osobę i własne przeżycia jako najważniejszy punkt odniesienia do oceny rzeczywistości

melancholia

(gr.) – przygnębienie, nastrój smutku, zadumy; w medycynie – głęboka depresja psychiczna objawiająca się apatią i niechęcią do życia

metafizyka

(łac. *metaphysica*) – nieodgadniona istota czegoś; także jeden z działów filozofii zajmujący się, podobnie jak ontologia, nauką o bycie

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania i na jego podstawie wyjaśnij, dlaczego *Nie-Boską komedię* Zygmunta Krasińskiego można nazwać dramatem rodzinnym. Zapisz swoje spostrzeżenia w formie notatki.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PL0oVeAiT>

Ryszard Przybylski, Alina Witkowska

Romantyzm

Pierwszy tytuł utworu *Mąż* (tak nazwany został hrabia Henryk jako osoba dramatu), z którego wszakże Krasiński zrezygnował, bardziej uzasadniał rozbudowaną ekspozycję biografii bohatera, jego życie prywatne. Ale i przy obecnym tytule dramatu ma taka budowa swe ważne motywacje. Pokazuje bowiem hrabiego Henryka w możliwie pełnym oświeceniu, w wielu płaszczyznach działań różnorako uzasadnionych, poddanego naciskowi sił anielskich i szatańskich we wszelkich obrotach życia. Zarazem wszystkie części dramatu odsłaniają moralne skazy Hrabiego, jego błędy i winy, które, nie ujmując mu nic z wielkiego wymiaru osobowości, nie czynią z niego bohatera bez zmazy, bohatera pozytywnego. A jest hrabia Henryk obarczony ciężkimi winami już w prywatnym dramacie swego życia. Jak wolno przypuszczać, jest on wybitnym poetą, wszakże artystą skażonym skrajnym egotyzmem, poetą, który nie posiada daru rozróżniania prawdy od fałszu, pięknośtek od piękności. Dlatego też jego ideał poezji i piękna, dla którego gotów jest wszystko porzucić, okazuje się jawną, straszną pomyłką. Poezję i piękno symbolizuje bowiem postać dziewczicy-trupa, twór szatański, swe infernalne pochodzenie zdradzający odorem siarki i trupiego rozkładu. Tak właśnie widzi ją Żona poety, podczas gdy oczom Męża jawi się ona w

rozkwicie wiośnianego piękna. Najpewniej Dziewica owa ma wcielać jednocześnie ideał kobiecości, pojętej romantycznie jako synteza piękna, subtelności i poezji. Dlatego może być tak pełnym kontrastem dla domowego życia hrabiego Henryka, który czuje się zredukowany do roli męża zwyczajnej żony i wybucha ostrym protestem przeciw filisterskim wymiarom swego buntu: »Od dnia ślubu mojego spałem snem odrętwiałym, snem żarłoków, snem fabrykanta Niemca przy żonie Niemce«. Ruina życia rodzinnego i śmierć żony mogą więc być potraktowane nie tylko jako prywatna wina hrabiego Henryka – złego męża, lecz także, a może przede wszystkim, jako krytyka ekstremów estetyki romantycznej, rozziewu między ideałem a zwykłością i pogoni za absolutem sztuki jako jedynym ocaleniem. Toteż tyle uwielbiana poezja położy się ironicznie mściwym piętnem na życiu hrabiego Henryka: poetessą stanie się żona-wariatka, poetą syn – Orcio, kwintesencja romantycznych wyobrażeń o poezji jako chorobie, nawiedzeniu, swoistym opętaniu przez tajemne siły natury. W częściach III i IV hrabia staje się człowiekiem publicznym i osobistością działającą, czynnie zaangażowaną w historię. Nie jest wszakże ta postać zbudowana wedle schematu winy i ekspiacji. Hrabemu Henrykowi daleko bowiem do wzorca rycerza niezłomnego, szlachetnego obrońcy ginącej sprawy. Przeciwnie, to wódz czuły na uroki sławy, ogarnięty obsesją honoru, ideą przywódczą i zarazem pogardą dla mierzwy ludzkiej obu walczących światów. Orzeł sławy pociąga go za sobą równie gwałtownie jak niegdyś Dziewica, a pycha indywidualisty narzuca mu gniewny dystans wobec zdrobniałych idei skarłałych ludzi, którym przewodzi.

Słownik

egotyzm

(łac. *ego* – ja) – przesadne zajmowanie się własną osobą i własnymi przeżyciami

ekspozycja

(łac. *expositio* – przedstawienie) – tu: prezentacja, ukazanie, naświetlenie

filisterstwo

(niem. *Philister*) – sposób myślenia i postępowania typowy dla filistrów; bezideowość, kołtuństwo, małostkowość, ograniczoność

infernalny

(łac. *inferno* – piekło) – piekielny, przerażający, budzący grozę

poetessa

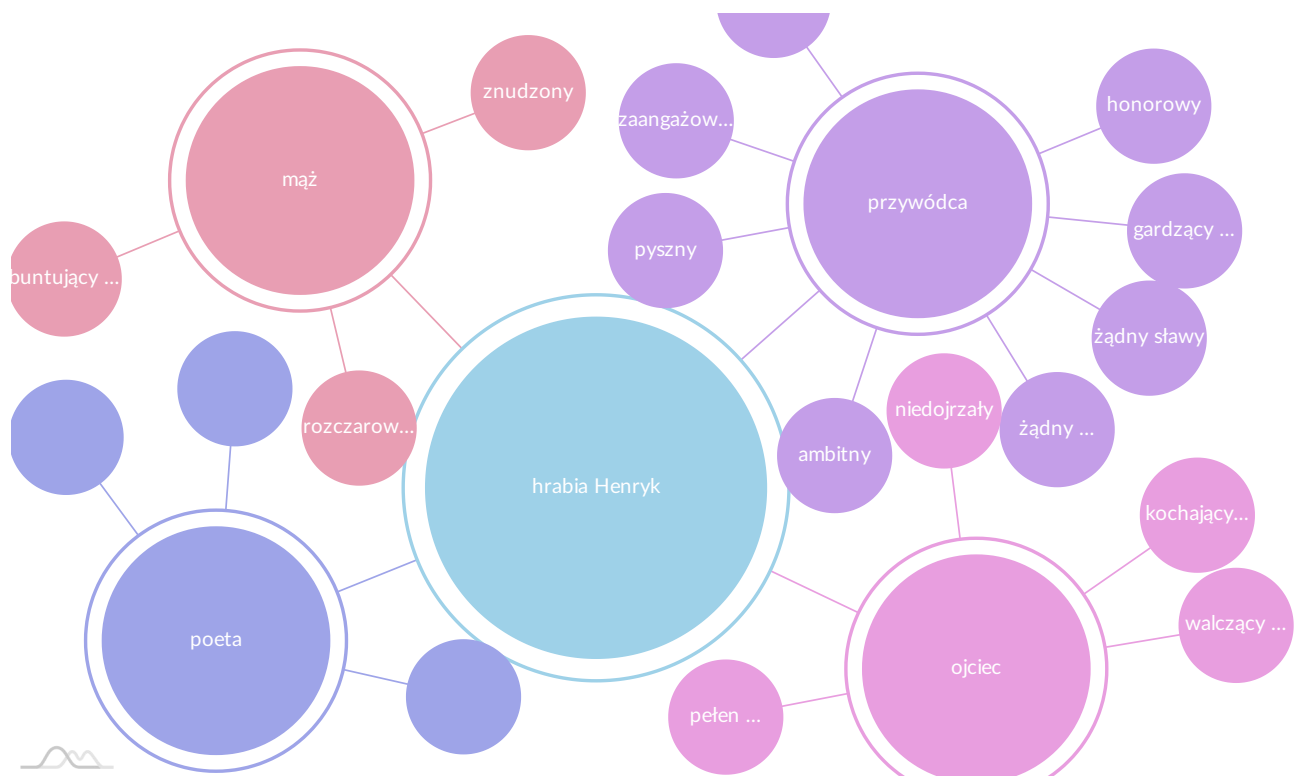
dawniej: poetka

wiośniany

dawniej: dotyczący wiosny; również poetyckie określenie odnoszące się młodego wieku

Polecenie 2

Przeanalizuj mapę myśli na temat postaci hrabiego Henryka. Uzupełnij ją własnymi spostrzeżeniami i zgromadź słownictwo potrzebne do charakterystyki bohatera jako poety.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

” Zygmunt Krasiński

***Nie-Boska komedia* (fragmenty)**

Część pierwsza (fragmenty)

Wchodzi Dziewica

DZIEWICA

O mój luby, przynoszę ci błogosławieństwo
i rozkosz – chodź za mną. –

O mój luby, odrzuć ziemskie łańcuchy, które cię
pętają. – Ja ze świata świeżego, bez końca, bez nocy. –
Jam twoja. –

ŻONA

Najświętsza Panno, ratuj mnie! – to widmo blade, jak umarły – oczy
zgasłe i głos
jak skrzypienie woza, na którym trup leży. –

MAŻ

Twe czoło jasne, twój włos kwieciem przetykany, o luba. –

ŻONA

Całun w szmatach opada jej z ramion. –

MAŻ

Światło leje się naokoło ciebie – głos twój raz jeszcze – niechaj zaginę
potem. –

DZIEWICA

Ta, która cię wstrzymuje jest złudzeniem. – jej życie znikome – jej
miłość jako liść,
co ginie wśród tysiąca zeschłych – ale ja nie przeminę. –

ŻONA

Henryku, Henryku, zasłoń mnie, nie daj mnie – czuję siarkę i zaduch grobowy. –

MAŻ

Kobietko z gliny i błota, nie zazdrość, nie powtarzaj – nie bluźń – patrz – to myśl

pierwsza Boga o tobie, ale tyś poszła za radą węża i stałaś, czym jesteś. –

ŻONA

Nie puszcze cię. –

MAŻ

O luba! Rzucam dom i idę za tobą. –

Wychodzi

[...]

Piękna okolica – wzgórza i lasy – góry w oddali.

MAŻ

Tegom żądał, o to przez długie modliłem się lata i nareszcie już bliski mojego

celu – świat ludzi zostawiłem z tyłu – niechaj sobie tam każda mrówka bieży i bawi się

dźbłem swoim, a kiedy go opuści, niech skacze ze złości lub umiera z żalu. –

GŁOS DZIEWICY

Tędy – tędy. –

Przechodzi.

Góry i przepaście ponad morzem – gęste chmury – burza.

MAŻ

Gdzie mi się podziła – nagle rozplynęły się wonie poranku, pogoda się zaćmiła –

stoję na tym szczycie, otchłań pode mną i wiatry huczą przeraźliwie.

–

GŁOS DZIEWICY

W oddaleniu

Do mnie, mój luby.

MAŻ

Jakże już daleko, a ja przesadzić nie zdołam przepaści. –

GŁOS

W pobliżu

Gdzie skrzydła twoje? –

MAŻ

Zły duchu, co się natrząsas z mnie, gardzę tobą. –

GŁOS DRUGI

U wiszaru góry twoja wielka dusza, nieśmiertelna, co jednym rzutem
niebo

przelecieć miała, ot kona! – i nieboga twoich stóp się prosi, by nie
szły dalej – wielka

dusza – serce wielkie. –

MAŻ

Pokażcie mi się, weźcie postać, którą bym mógł zgiąć i obalić. – Jeśli
się was

ulękne, bodajbym Jej nie otrzymał nigdy. –

DZIEWICA

Na drugiej stronie przepaści

Uwiąż się dłoni mojej i wzleć. –

MAŻ

Cóż się dzieje z tobą – kwiaty odrywają się od skroni twoich i padają
na ziemię,

a jak tylko się jej dotkną, ślizgają jak jaszczurki, czołgają jak żmije. –

DZIEWICA

Mój luby! –

MAŻ

Przez Boga, suknię wiatr zdarł ci
z ramion i rozdarł w szmaty. –

DZIEWICA

Czemu się ociągasz? –

MAŻ

Deszcz kapie z włosów – kości
nagie wyzierają z łona. –

DZIEWICA

Obiecałeś – przysiągłeś –

MAŻ

Błyskawica [zrzenice](#) jej wyżarła. –

CHÓR DUCHÓW ZŁYCH

Stara, wracaj do piekła – uwiodłeś
serce wielkie i dumne, podziw ludzi
i siebie samego. – Serce wielkie, idź za
lubą twoją. –

MAŻ

Boże, czy Ty mnie za to potępisz, że uwierzyłem, iż Twoja piękność
przenosi o całe
niebo piękność tej ziemi – za to, że ścigałem za nią i męczyłem się dla niej,
ażem stałem się
igrzyskiem szatanów!

DUCH ZŁY

Słuchajcie, bracia – słuchajcie! –

MAŻ

Dobija ostatnia godzina. – Burza kręci się czarnymi wiry – morze
dobywa się na
skały i ciągnie ku mnie – niewidoma siła pcha mnie coraz dalej –

coraz bliżej – z tyłu

tłum ludzi wsiadł mi na barki i prze ku otchłani. –

DUCH ZŁY

Radujcie się, bracia – radujcie!

MAŻ

Na próżno walczyć – rozkosz otchłani mnie porywa – zawrót w duszy
mojej – Boże

– wróg Twój zwycięża! –

ANIOŁ STRÓŻ

ponad morzem

Pokój wam, bałwany, uciszcie się. –

W tej chwili na głowę dziecięcia twego zlewa się [woda święta](#). –

Wracaj do domu i nie grzesz więcej. –

Wracaj do domu i kochaj dziecię twoje. –

Źródło: Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia* (fragmenty).

Ćwiczenie 1

Na podstawie pierwszej części *Nie-Boskiej komedii* zaznacz poprawne słowa w tekście.

Główny bohater pierwszej części *Nie-Boskiej komedii* to jednocześnie ojciec i mąż oraz

romantyczny poeta ☐

osoba działająca społecznie ☐

. Pojawiająca się w tekście

Dziewica jest dla Męża

poetyczną kochanką ☐

ideałem jego żony ☐

. Maria

dostrzega w niej

kochankę męża ☐

wysłannika z piekła ☐

. Podróż z Dziewicą, dla

której bohater poświęcił swe życie rodzinne, zakończyła się dla niego

spełnieniem marzeń ☐

rozczarowaniem ☐

. Słowa Anioła Stróża „Wracaj do domu

i kochaj dziecię twoje” oznaczają, że Mąż powinien się skupić na swoich obowiązkach

względem

rodziny ☐

poezji ☐

.

Ćwiczenie 2

Co stało się bezpośrednią przyczyną rozpadu rodziny Hrabiego Henryka?

- ☐ narodziny syna
- ☐ brak uczuć pomiędzy małżonkami
- ☐ zdrada małżeńska
- ☐ konfrontacja wyobrażeń na temat idealnego związku z rzeczywistością

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij symbolikę przepaści, nad którą toczy się walka o duszę bohatera.

Ćwiczenie 4

Obejrzyj prace romantycznego malarza Johanna Heinricha Füsslego, który pragnął oddać tajemniczość, niepokój, a niekiedy też szaleństwo nękające kobiety. Czy dostrzegasz podobieństwo w plastycznej i poetyckiej charakterystyce przedstawionych postaci kobiecych? Swoją odpowiedź uzasadnij.

Johann Heinrich Füssli, *Hagen i Undine*, 1802

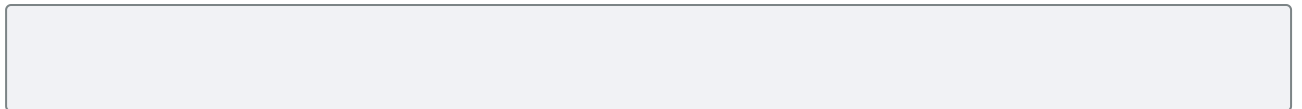
Źródło: domena publiczna.

Johann Heinrich Füssli, *Kriemhilda i prześladowające ją wyrzuty sumienia*, ok. 1805
Źródło: domena publiczna.

Johann Heinrich Füssli, *Damy Hastings*, 1798–1800
Źródło: domena publiczna.

Ćwiczenie 5

Przeczytaj fragment tekstu i wyjaśnij, co może symbolizować Dziewica. Przedstaw swoją hipotezę.

” Iwona Bartczak

„Nie-Boska komedia” – romantyczny moralitet

Biały strój wkładają kobiety i dziewczynki w wyjątkowych sytuacjach, w dniu pierwszej komunii świętej i ślubu. Zawsze jest on znakiem niewinności i czystości. Kwiaty symbolizują cnotę, dziewiczość, słodycz, poślanie miłosne, miłość samą w sobie, piękno, szczęście, poezję. Światło towarzyszy zwykle istotom niebieskim i jest znamiem świętości. Wydaje się więc, że zły duch dokonuje celowego doboru rekwizytów, tak by ułatwić mu one proces uwodzenia, wywołując w nieszczęsnym romantyku wrażenia anielskości.

Źródło: Iwona Bartczak, „Nie-Boska komedia” – romantyczny moralitet, „Acta Universitatis Lodzianis” 2001, nr 4, s. 56.

Ćwiczenie 6

W *Boskiej komedii* Dantego poeta prowadzony przez Beatrycze kończy swą wędrówkę w niebie, natomiast w dramacie Krasińskiego Dziewica roztacza przed Mężem niebiańskie wizje na początku jego wędrowania. Wyjaśnij, dlaczego w dramacie Krasińskiego pojawia się takie rozwiązanie fabularne.

Ćwiczenie 7

Omów losy Orcia i wyjaśnij symbolikę utraty wzroku przez bohatera.

Ćwiczenie 8

Zapisz, jaka wizja poety i poezji wyłania się z pierwszej części dramatu Zygmunta Krasińskiego.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Rozrachunek z poezją romantyczną w *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasińskiego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną,

psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 3) reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;
- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Lektura obowiązkowa

- 21) Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- scharakteryzuje głównego bohatera *Nie-Boskiej komedii* jako poetę;
- uzasadni, dlaczego utwór Zygmunta Krasińskiego można określić jako dramat rodzinny;
- wyjaśni symbolikę utraty wzroku przez Orcia;

- opisz, jaką wizję poety i poezji wyłania się z pierwszej części *Nie-Boskiej komedii*.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- podająca;
- metoda akwarium.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Chętne osoby przygotowują czytanie fragmentu tekstu dramatycznego z e-materiału lub innego wybranego fragmentu lektury *Nie-Boska komedia* z podziałem na role.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Chętne osoby prezentują przygotowane wcześniej wzorcowe odczytanie fragmentów lektury.
3. Nauczyciel inicjuje krótką rozmowę wprowadzającą w temat lekcji. Uczniowie podają przykłady romantycznych utworów poetyckich, które mają bezpośrednie odniesienie do życia ich twórcy.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel prosi uczniów, by podzielili się na dwie grupy. Informuje, że będą uczestniczyć w dyskusji na temat: Czy poezja i biografia jej twórcy powinny stanowić jedność? Wyjaśnia, że ten typ dyskusji określany jest jako akwarium. Nauczyciel przedstawia zasady: pierwsza grupa siada w kręgu i dyskutuje na zadany temat (jeśli uczniowie nie potrafią sami znaleźć argumentów, nauczyciel może na początku im podpowiadać, zadając pytania). W tym samym czasie druga grupa zajmuje miejsca dookoła i obserwuje przebieg dyskusji. Jej zadaniem jest analiza doboru i skuteczności argumentów, przestrzegania zasad i ogólnego przebiegu debaty. Nauczyciel wyznacza dokładny czas dyskusji.
2. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią sekcji „Przeczytaj”. Nauczyciel zadaje pytania odnoszące się do tekstu i sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem.
3. Uczniowie indywidualnie wykonują polecenie 1 z sekcji multimedialnej. Polecenie 2 wykonują w parach i chętna osoba przedstawia na forum przygotowaną mapę myśli.
4. Nauczyciel przechodzi do sekcji „Sprawdź się”. Materiał ćwiczeniowy (od 1 do 6) wykonywany jest przez wszystkich uczniów, po wyświetleniu zadań na tablicy multimedialnej.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel w ramach podsumowania odczytuje fragment tekstu Iwony Bartczak „*Nie-Boska komedia*” – *romantyczny moralitet*. „*Nie-Boska komedia* może być niewątpliwie nazwana romantycznym moralitetem. W świat przedstawiony dramatu Zygmunta Krasińskiego wpisane zostało przeświadczenie, iż rzeczywistość ziemską stanowi jedynie część uniwersum. Gdzieś poza nią pozostają niebo i piekło, Boże królestwo św iatła i szatańskie królestw o ciemności. Podobnie jak w moralitecie średniowiecznym, człowiek ulega wpływom sił pochodzących z owego pozaziemskiego świata, które próbują zawładnąć jego wolną wolą, pozyskać go i zapewnić sobie przewagę w trwającej od początku stworzenia walce między mocami i dobra i zła. Ale hrabia Henryk, przedmiot owych zabiegów, jest bez wątpienia bohaterem romantycznym, nieprzeciętną indywidualnością, poetą-rycerzem, typowym wytworem epoki, w której powstało dzieło. Niewiele więc łączy go z bohaterami moralitetów średniowiecznych, którzy kreowani byli w taki sposób, by ułatwić każdemu identyfikację z nimi. To zwiększało skuteczność dramatu jako utworu dydaktycznego. Zaś w *Nie-Boskiej komedii* nie o moralizowanie wszakże chodzi. Zamierzenia twórcy są tu znacznie szerzej zakrojone. Pragnie on, jak się wydaje, pokazać złożoną sieć powiązań między światem ludzkim a sferą metafizyczną, ingerującą nieustannie zarówno w bieg dziejów, jak i w życie jednostki.

Praca domowa:

1. Uczniowie w ramach pracy domowej wykonują ćwiczenia 7 i 8 z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

- Leokadia Kaczyńska, *Jak prowadzić dialog z tekstem dramatycznym?*, w: *Metodyka literatury*, tom 2, wybór i oprac. J. Pachecka, A. Piątkowska, K. Sałkiewicz, Warszawa 2002.
- Juliusz Kleiner, *Istota utworu dramatycznego*, w: *Problemy teorii dramatu i teatru*, wybór i oprac. Janusz Degler, Wrocław 1988.

- Agnieszka Wnuk, *Polska romantyczna powieść poetycka. Wyznaczniki i konteksty gatunkowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2014.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.